

Gammelbackan asukasraadin kevään 2026 julkilausuma

Hyväksytty asukasraadin työpajassa 11.5.2026

Johdanto

Gammelbackan asukasraati toimii Porvoon kaupungin ensimmäisenä laajamittaisena pilotointina, jossa sovelletaan puntaroivan demokratian menetelmiä käytännössä. Asukasraati perustuu satunnaisotannalla valittuun, alueen asukkaita tilastollisesti mahdollisimman hyvin edustavaan ryhmään. Asukasraadin työskentelyn kautta tavoitetaan monipuolista paikallistuntemusta sekä laajoja alueen asukkaiden näkökulmia. Raadin työskentelyn kautta kaupunki saa syvempää, asukkaiden kokemustietoon perustuvaa ymmärrystä alueen kehittämistä koskeviin kysymyksiin.

Kevään 2026 ajan raadin työskentely keskittyi Gammelbackan tulevaisuuden palvelutarpeisiin, joita tarkasteltiin asukkaiden näkökulmasta laajasti – mukaan lukien kaupungin omat palvelut, muiden toimijoiden palvelut sekä vapaa-ajan ja arjen olosuhteet. Raadin saaman tehtävänannon mukaisesti suositukset on koottu julkilausumaksi, joka toimitetaan toimielinten käyttöön.

Raati koostui 18 satunnaisesti valitusta eri ikäisestä ja eri taustaisesta gammelbackalaisesta, jotka edustavat alueen asukkaita tilastollisesti (kieli, ikäluokka, perhemuoto, asumismuoto, koulutustaso, asema työmarkkinoilla). Kevään aikana raati kokoontui kolmesti: maanantai-iltana 2.3., lauantaipäivänä 11.4. ja maanantai-iltana 11.5. Raati työskenteli raatilaisten tarpeet huomioiden kaksikielisesti: suomeksi ja venäjäksi, minkä lisäksi oli vironkielinen tulkkaus.

Raadin tehtävänanto on kuvattu elinvoimalautakunnan päätöksessä 20.01.2026, § 7. Vuorovaikutusprosessin suunnittelijana sekä pääfasilitoijana toimi Lari Karreinen Osana yhteistä ratkaisua Oy:stä, ja raadin toiminnan fasilitointiin osallistuttiin lisäksi vapaa-aika- ja nuorisopalveluista, kotoutumisen edistämisen yksiköstä sekä kaupunkisuunnittelusta. Gammelbackan asukasraati on osa nuorisopalveluiden alaisuudessa toteutettavaa Gammelbackan yhteisöllisyshanketta, joka rahoitetaan kaupungin perintövaroin.

Gammelbackan asukasraadin toiminta jatkuu vielä syyskauden 2026 ajan, jolloin teemoina ovat täydennysrakentaminen, kaavoitus ja pitkän aikavälin suunnittelu. Syyskauden työskentelyn päätteeksi raadin mielipiteet näistä teemoista koostetaan erilliseksi julkilausumaksi.

Yleistä

Gammelbacka halutaan säilyttää luonnonläheisenä asuinalueena hyvien yhteyksien päässä Porvoon keskustasta. Alueen hyviin puoliin kuuluvat luonnonläheisyys, lähipalvelut ja yhteisöllisyys. Lähimetsä polkuineen ja sienipaikkoineen sekä uimaranta tarjoavat virkistysmahdollisuuksia. Alueella on hyvät peruspalvelut, kuten kaksi ruokakauppaa, apteekki, ala- ja yläkoulu sekä neuvolapalvelut. Myös oma kirjasto ja nuorisotila ovat alueen vahvuuksia.

Alueen isoimmiksi ongelmiksi raati kokee yhteisöllisten tilojen ja liikuntapaikkojen vähäisyyden, ostoskeskuksen nuhjuisuuden, alueen maineen sekä häiriökäyttäytymisen luoman turvattomuuden. Näille asioille on tehtävä jotain pian ja siksi raati ehdottaa seuraavia asioita kehitettäväksi alueella:

1. Turvallisuuden ja viihtyisyyden lisääminen

Raati toivoo parannusta Gammelbackan ostoskeskuksen ja hyvinvointikeskuksen kokonaisuuden viihtyisyyteen ja turvallisuuteen. Tällä olisi vaikutusta paitsi alueen nykyisten asukkaiden viihtymiseen, myös alueen houkuttelevuuteen ja maineeseen.

Nykyinen ostoskeskus on nuhjuinen ja hyvinvointikeskuksen puoli näyttää hylätyltä. Ostoskeskuksen ympäristö ylläpitää osaltaan Gammelbackaan liitettäviä, osin vanhentuneita mielikuvia, joita on haastavaa muuttaa positiivisemmiksi ilman alueen viihtyisyyden parantamista. Turvallinen ja siisti keskus innostaisi asioimaan ja loisi samalla uusia työpaikkoja, sillä siisteys on asukkaiden näkökulmasta iso osa viihtyisyyttä. Nopeana pienenä toimenpiteenä tulisi toteuttaa ostoskeskuksen siistiminen, uudistaa istutuksia ja parantaa turvallisuutta.

Häiriökäyttäytyminen Gammelbackan alueella, kuten kaduilla ja ostarilla, aiheuttaa turvattomuutta. Tähän tarvitaan ratkaisuja. Turvallisuuden parantamiseksi raati esittää valvontakameroiden asentamista, vartijoita ostoskeskuksen ympäristöön ja päihteidenkäyttäjille omaa paikkaa.

Alueen viihtyisyyttä ja identiteettiä voitaisiin vahvistaa myös julkisella taiteella kuten muraaleilla. Alueen julkisilla uudisrakennuksilla voitaisiin myös osoittaa kunnioitusta Gammelbackan historiaa kohtaan, mikä vaikuttaisi positiivisesti alueen maineeseen ja gammelbackalaisten paikallisyhteyteen - esim. mahdollisessa uudessa kauppakeskuksessa voisi olla sisäseinissä kiinteitä kuvatulosteita alueen historiasta.

2. Luonto-, viher- ja puistoalueiden kehittäminen

Lähiluonto ja vihreys ovat gammelbackalaisille todella tärkeitä asumisviihtyvyyteen ja asukkaiden hyvinvointiin vaikuttavia tekijöitä. Ne koetaan paitsi Gammelbackan vetovoimatekijäksi, myös yhdeksi alueen identiteetin kulmakiveksi. Alueen luonnonläheisyys ja vihreys halutaankin säilyttää myös aluetta kehitettäessä. Raatilaiset kokevat, että tulevan koulun ja kirjasto-nuorisotilan tieltä on kaadettu tarpeettoman paljon puustoa ja kajottu alueen kauniisiin maisemiin, eikä tällaisen tilanteen haluta toistuvan. Alueen rakennusprojektien myötä puuston määrä tulisi entisöidä rakentamista edeltäneeseen tilanteeseen.

Raati esittää luonto-, viher- ja puistoalueiden kehittämistä niin, että ne muodostavat yhtenäisen viherkäytävän Gammelbackan keskusalueen läpi. Alueella on paljon vihreyttä jo valmiiksi ja sitä voidaan ehostaa lisäämällä oleskelua ja liikkumista tukevia olosuhteita kuten penkkejä. Puro on Gammelbackan erityispiirre, jota tulisi entisestään korostaa ja pitää puron ympäristö kauniina ja siistinä. Tornipolun ja puron varren metsäalue tulee säilyttää luonnonmukaisena. Rakentamisessa tulisi suosia ympäristöystävällisiä ja luonnonläheisyyttä lisääviä ratkaisuja kuten aurinkopaneeleita ja viherkattoja, ja näkymät sekä luontoyhteys on säilytettävä myös

täydennysrakentamisen myötä. Uudisrakennusten ja luonnon välille ei tulisi syntyä liian suurta kontrastia. Uudisrakentamisessa ja alueen kehittämisessä tulisi huomioida Gammelbackan luonnon moninaisuus ja erityispiirteet.

Kuva: Raatilaisten visiointia Gammelbackan omaleimaisesta vihreydestä

Hyvinvointikeskuksen ja parkkipaikan vieressä olevat Terijoen salavat tulisi välittömästi huoltoleikata ja tarkistaa niiden kunto turvallisuussyistä.

3. Tarve sosiaali- ja terveyspalveluille

Raati toivoo välitettävän Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen tietoon toiveensa koskien alueen sosiaali- ja terveyspalveluiden kehittämistä.

Raati ehdottaa Gammelbackaan vanhusten neuvolan perustamista, sillä nykyisiin palveluihin täytyy jonottaa kohtuuttomasti ja niiden ääreen on hankala mennä. Vanhusten terveyspalvelu lähellä olisi mahdollisimman esteetön lähipalvelu. Lisäksi raati toivoo Gammelbackaan edes vierailevia terveyspalveluita kuten terveydenhoitajan vastaanottoa ja hammashoitoa. Raati myös ehdottaa, että Gammelbackan neuvolan käyttöastetta voitaisiin tarvittaessa parantaa hyödyntämällä tiloja myös vanhusväestön vastaanottopalveluihin.

Alueen turvallisuuden ja asukkaiden turvallisuudentunteen parantamiseksi raati toivoo, että hyvinvointialue puuttuisi nykyistä laajemmin alueen päihdeongelmiin ja näkyvään päihteiden käyttämiseen. Voisiko päihteidenkäyttäjille olla jokin oma paikkansa, ja voitaisiinko heitä ohjata vielä nykyistä aktiivisemmin avun ja tuen piiriin?

4. Paremmat liikunta- ja harrastusmahdollisuudet

Raati kokee, että nykyiset liikunta- ja harrastusmahdollisuudet alueella ovat asukkaiden tarpeisiin nähden suppeat ja pitkään alueella asuneiden kokemuksen mukaan myös ajan myötä supistuneet. Esimerkiksi kansalaisopiston kurssitarjontaa on aiemmin ollut alueella nykyistä enemmän, ja sitä kaivataan takaisin. Liikunta- ja harrastusmahdollisuuksia kaivataan mielekkään ja yhteisöllisen elämän, asukkaiden itsestä huolehtimisen ja oppimisen mahdollistamiseksi. Toisaalta puistoalueen ulkoilumahdollisuuksia pidetään hyvin tärkeinä alueen asukkaiden hyvinvoinnin kannalta, ja puistoalue halutaankin tämän vuoksi suojella lisärakentamiselta.

Raati ehdottaa lisää ulkokuntoiluvälineitä ja puistoa, jossa olisi kaikenikäisille ulkokuntoiluvälineitä, leikkipaikka, mahdollisuus yhteiseen pelaamiseen ja sauna. Tämä lisäisi liikkumista ja hyvinvointia. Tälle hyvä paikka voisi olla nykyisen vajaakäyttöisen hiekkakentän ympäristö. Myös uimahalli Gammelbackassa kannustaisi koko läntisen alueen asukkaita pitämään huolta kunnostaan vesiliikunnalla, joka soveltuu myös monille sellaisille, joilla on liikkumisen rajoitteita.

Kuva: Raatilaisten visiointia Gammelbackan yhteisöllisestä leikkipuistosta.

Lapsille ja nuorille tulee tarjota matalan kynnyksen harrastusmahdollisuuksia sekä paikkoja, joissa voi harrastaa edullisesti. Yhteisöllinen tekeminen lisää hyvinvointia, terveyttä sekä mielenterveyttä. Nuorisotila Kertsin on tärkeä ajanviettopaikka alueen lapsille ja nuorille. Kirjasto on lapsiperheiden tärkeä tukikohta alueella. Raati ehdottaa Gammelbackaan nykyisten palveluiden oheen harrastusvälineiden lainauspalvelua ja paikkaa, jossa voi tehdä asioita ja vuokrata välineitä tekemiseen.

Eriävät mielipiteet:

Kaksi raadin jäsentä jätti eriävän mielipiteen uimahallin rakentamisesta Gammelbackaan, koska piti ehdotusta epärealistisena.

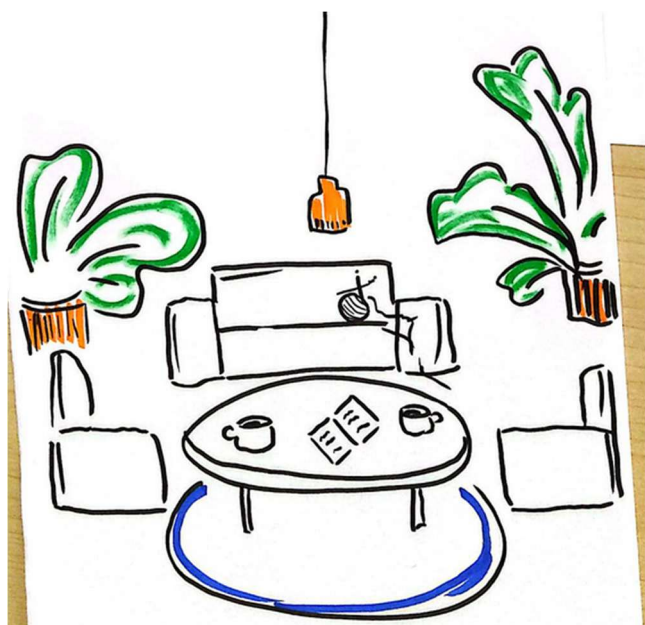
5. Yhteisöllisyyden vahvistaminen

Raati näkee yhteisöllisyyden vahvistamisen kaikkein tärkeimpänä alueen tulevaisuuden kannalta ja esittää yhteisöllisyyttä tukevia tiloja Gammelbackaan. Yhteisöllisyys lisää terveyttä, vähentää yksinäisyyttä ja vahvistaa turvallisuutta. Avoimeen yhteisölliseen toimintaan osallistuminen ei ole kiinni varallisuudesta.

Gammelbackan nykyisistä palveluista yhteisöllisyyden vahvistamisen tarpeeseen vastaavat mm. kirjasto, nuorisotila Kertsin sekä hyvinvointikeskuksessa järjestettävä monipuolinen yhdistystoiminta, kuten aamupuurot ja kielikahvilatoiminta. Monitoimitalon purkaminen ja sen myötä toiminnan päättymisen Alvarinkulmassa on lisännyt tiettyjen asukasryhmien yksinäisyyttä ja vähentänyt aktiivisuutta.

Gammelbackassa tarvitaan jatkossakin tiloja, jotka mahdollistaisivat yhteisöllisyyttä ja harrastamista, kuten erilaiset kerhot, jumpat, kansalaisopiston kurssit, maahanmuuttajien kielen opiskelun, perhekahvilan ja eläkeläisten toiminnan. Myös ikääntyneiden maahanmuuttajien tilatarpeet olisi huomioitava sitten, että heille olisi kokoontumistiloja. Lisäksi tarvitaan tiloja työskentelyyn ja kokousten järjestämistä varten. Eri toimintojen tilojen ei tarvitse olla erillisiä, vaan tilojen tehokasta käyttöä voidaan mahdollistaa yhteiskäyttöisillä tiloilla esim. osana nykyaikaista kirjastoa.

Gammelbackan keskustan alueelta puuttuu yhteisöllisyyttä vahvistava kahvila. Raati toivookin alueelle edullista ja viihtyisää kahvilaa, jota voisivat pyörittää tukityöllistetyt tai kuntouttavan työtoiminnan osallistujat. Siellä perheet, yksinhuoltajat ja eri ikäpolvet voisivat kohdata sekä maahanmuuttajat voisivat oppia suomea. Yhteisöllinen kahvila voisi olla myös osa Gammelbackan uutta kirjastoa, jossa olisi myös muita omaehtoisen tekemisen, harrastamisen ja kokoontumisen tiloja.

Kuva: Viihtyisä kahvila ja kokoontumispaikat ovat toivottuja alueelle tukemaan eri-ikäisten asukkaiden kohtaamista.

Raati esittää, että nämä palvelut - kirjasto, kahvila, leikkinurkka, hiljaisia huoneita, kokoustiloja, työtiloja sekä nuorisotila - sijaitsisivat helposti saavutettavissa Gammelbackan keskustassa, esimerkiksi uuden kauppakeskuksen yhteydessä. Toimintojen yhdistäminen samoihin tiloihin tukisi eri ihmisryhmien kohtaamista ja yhteisöllisyyden vahvistamista. Samalla säästetään rahaa tilojen tehokkaalla käytöllä.

6. Paremmat kaupalliset palvelut

Lähikaupat, apteekki, postin palvelut sekä alueen ravintolapalvelut ovat tärkeitä Gammelbackan asukkaille. Toisaalta nykyiset palvelut koetaan riittämättömiksi palvelemaan täysin alueen asukkaiden tai laajemmin Gammelbackan ympäröivien alueiden asukkaiden tarpeisiin, minkä vuoksi esim. isommille ruokaostoksille täytyy matkustaa muihin kaupunginosiin. Gammelbackan keskustasta puuttuu myös kahvila, jossa voisi mm. tavata kavereita tai opiskella. Raati näkee, että Gammelbacka voisi toimia läntisen Porvoon kaupallisten palveluiden keskittymänä, jolloin sen kaupalliset palvelut vastaisivat myös lähialueiden asukkaiden tarpeisiin.

Raati toivoo Gammelbackaan uutta kauppakeskusta, jonka ruokakauppa- ja vähittäiskaupan valikoima olisi nykyisiä ruokakauppoja laajempi. Kaupan läheisyydessä tulee olla riittävästi pysäköintipaikkoja, mikä mahdollistaa isompien ruokaostosten tekemisen ja sujuvat siirtymät. Jotta kauppakeskus toimisi monipuolisena palveluiden keskittymänä ja vahvistaisi Gammelbackan keskeistä asemaa palvelukeskuksena, tulisi sen sisältää ruokakaupan lisäksi muita myymälöitä ja palveluita, kuten erikoismyymälöitä ja pesulapalvelut.

Uuden kauppakeskuksen tulisi ulkomuodoltaan vahvistaa Gammelbackan viihtyisyyttä ja yhtenäistä ilmettä. Sen tulisi olla samalla alueen historiaan ja ympäristöön sopiva sekä ilmeeltään moderni, jotta se kunnioittaisi alueen identiteettiä samalla uudistaen sen yleisilmettä. Rakentamisessa tuli suosia luonnonmukaisia materiaaleja kuten puuta ja välttää bunkkerimaista rakentamista. Gammelbackan vihreyden tulisi ulottua myös kauppakeskukseen ja sen ympäristöön - ympäristö tulisi suunnitella vehreäksi puistoksi, ja luonnonläheisyyden sekä vihreyden tulisi säilyä myös alueen uudisrakentamisessa. Tämä voitaisiin toteuttaa esimerkiksi viherkatolla ja viherkasveilla sekä kauppakeskuksen ympäristöön ulottuvina puisto- ja viheralueina.

Raati ehdottaa välittömänä muutoksena nykyisiin kaupallisiin palveluihin ostoskeskuksen alueen turvallisuuden parantamista esimerkiksi kameravalvontaa ja vartiointipalveluja lisäämällä. Tällä parannetaan alueen turvallisuutta ja asumisen viihtyvyyttä. Raati ehdottaa, että kaupunki edistää kauppaketjujen välistä keskustelua, jotta Gammelbackaan saataisiin yksi valikoimaltaan laajempi kauppa.

Eriävät mielipiteet:

Kaksi raadin jäsentä jätti eriävän mielipiteen koskien uuden kauppakeskuksen rakentamista Gammelbackaan, koska piti sitä epärealistisena.

7. Erilliset uudisrakennukset tai yhdistetty kokonaisuus

Raati katsoo, että alueen uudet kaupalliset sekä entistä laadukkaammat julkiset palvelut voitaisiin toteuttaa joko yhtenä uudisrakennuksena tai erillisinä rakennuksina. Kauppakeskuksen yhteyteen toteutettu uuden ajan kirjasto loisi vetovoimaisen ja kustannustehokkaan kokonaisuuden, jossa monikäyttöisten tilojen tehokas jakaminen mahdollistaisivat paljon muutakin kuin perinteiset kirjastopalvelut - esimerkiksi harrastustoimintaa, yhteisöllistä toimintaa, nuorisotoimintaa, kokoontumis- ja kokoustiloja, kansalaisopiston kurssitoimintaa ja vierailevia palveluita. Julkisten palveluiden tilojen yhdistäminen kaupallisiin palveluihin toisi kertainvestoinnilla merkittävän parannuksen Gammelbackan ilmeeseen ja palvelutasoon. Yhdistetyssä kokonaisuudessa tulisi huomioida vahvasti vehreys ja luonnonläheisyys.

Raadin näkemyksen mukaan Gammelbackan alueen palvelurakennukset tulisi ensisijaisesti sijoittaa alueen keskustaan. Samalla nykyisten palvelurakennusten kuten ostoskeskuksen ja hyvinvointikeskuksen ilmettä tulee kohottaa uudistuvaan ympäristöön yhteensopiviksi elleivät uudisrakennukset tai uudisrakennuksia ympäröivä puistoalue korvaa niitä.

Uusi ostokeskus 2040

Gammelbackassa.

- kohtaamispaikka ja vapaa-ajanviettopaikka kaikille alueen asukkaille.
- tarjolla on kaikenlaisia tavaroita: elektroniikka, kodintarvikkeita, huonekaluja, vaatteita.

Kuva: Raatilaisten visiointia uudesta ostoskeskuksesta 2040.